

ROMÂNIA
Avocatul Poporului

Ombudsman

Str. Eugeniu Carada, nr. 3, Sector 3, București

Telefon +40-21-312.71.01 Fax: +40-21-312.49.21 Internet: <http://www.avpoporului.ro> E-mail: avp@avp.ro

Domnului Ion Feodorof, Comisar șef de penitenciare
Director Penitenciarul Tulcea

AVOCATUL POPORULUI
REGISTRATURĂ GENERALĂ
IEȘIRE Nr. *8657* / 25. MAI. 2017

RECOMANDAREA

nr. *20* din 25. MAI. 2017

cu privire la supravegherea deținuților, continuarea gestionării fenomenului supraaglomerării, asigurarea condițiilor de cazare persoanelor private de libertate, monitorizarea modului în care se exercită dreptul de corespondență și dreptul de petiționare în timpul procedurii de distribuire a materialelor în acest scop persoanelor private de libertate și transportul în timp util la instanțe a persoanelor condamnate

În baza sesizării din oficiu nr. 838/2017 și a petițiilor formulate de persoane private de libertate din Penitenciarul Tulcea, instituția Avocatul Poporului a efectuat în data de 21 februarie 2017 o anchetă la unitatea penitenciară menționată, constatând următoarele:

1. Referitor la informațiile apărute în mass – media în data de 13 decembrie 2016 potrivit cărora “ *sâmbătă după amiază, la baza de la GAZ a Penitenciarului Tulcea unde a fost găsit trupul neînsuflețit al unui deținut în vârstă de 38 de ani. Când a fost văzut era deja prea târziu, astfel că viața lui nu a mai putut fi salvată. Așadar, trupul a fost preluat de cei de la Medicină Legală și transportat la morga din Tulcea, acolo unde i s-a efectuat necropsia, în vederea stabilirii cauzei exacte a decesului*”.

În privința decesului persoanei private de libertate, din documentele verificate a reieșit faptul că în data de 10.12.2016, la punctul GAZ al unității penitenciare, unde numitul își desfășura activitatea lucrativă la gospodăria agrozootehnică, în jurul orei 17.15 (după ce s-a constatat lipsa sa de la apelul efectuat de agentul de supraveghere al GAZ), acesta a fost găsit spânzurat cu o funie confecționată din rafie de oblonul unei remorci, în zona din spate a unei hale. Potrivit certificatului medical constatator al decesului numitului, cauzele decesului au fost asfixie mecanică, compresiune externă cervicală, spânzurare.

Conducerea Penitenciarului Tulcea a întocmit Raportul privind gestionarea incidentelor și a urmat procedura legală.

Supravegherea deținuților care execută pedeapsa închisorii în regim deschis era asigurată la punctul GAZ al Penitenciarului Tulcea de un agent de supraveghere, iar la data producerii incidentului au fost efectuate controale în diferite momente ale zilei (orele 09-10, 11.45-13, 15-16.20, 17.20) de către agentul supraveghetor.

Referitor la persoana privată de libertate, potrivit caracterizării psihosociale întocmită de Serviciul de asistență psihosocială din cadrul penitenciarului, pe parcursul executării pedepsei la Penitenciarul Tulcea, deținutul a fost evaluat educațional, social și psihologic, nu a manifestat un comportament dezadaptativ sau tulburări psihocomportamentale majore, nu au fost identificate elemente care să indice o stare depresivă a deținutului, implicit un risc minim de suicid, nu a participat la programe de asistență psihologică și socială și nu a beneficiat de consiliere specifică, nu a semnalat și nici nu a solicitat sprijin în rezolvarea unor probleme personalului de reintegrare socială sau supraveghetorilor de la punctele de lucru unde și-a desfășurat activitatea.

Conform mențiunilor din Fișa medicală a persoanei private de libertate, deținutul nu se afla în evidența cabinetului medical al Penitenciarului Tulcea cu boli cronice, la data încarcerării la Penitenciarul Tulcea (15.04.2014) a fost luat în evidențe cu diagnosticul „clinic aparent sănătos”. Din studierea documentelor medicale s-a putut constata că și în perioada custodierii în Penitenciarului Iași, deținutul a avut o stare de sănătate bună.

Medicul unității de penitenciar a precizat că, pe parcursul detenției persoana privată de libertate nu a prezentat probleme de sănătate, nu a fost internată în spitale din rețeaua ANP și nu avea recomandare de regim alimentar pentru persoane bolnave.

În concluzie, având în vedere documentele verificate și susținerile conducerii Penitenciarului Tulcea, reținem că, **deși** pe perioada executării pedepsei, deținutul Dobreanu Vasile **nu a manifestat un comportament dezadaptativ sau tulburări psihocomportamentale majore și nu au fost identificate elemente care să indice o stare depresivă, implicit un risc minim de suicid, acesta a recurs la actul de suicid.**

Cu toate că la punctul GAZ al Penitenciarului Tulcea **au fost efectuate controale în diferite momente ale zilei de către agentul supraveghetor**, deținutul a recurs la gestul sinuciderii într-un moment în care nu era supravegheat în timpul desfășurării activităților lucrate la gospodăria agrozootehnică.

Față de această situație, apreciem că, la nivelul unității penitenciare se impune o **supraveghere mai atentă a deținuților, chiar dacă aceștia execută pedeapsa la regim deschis.**

2. Referitor la petiția înregistrată sub nr. 15588/2016, prin care persoana privată de libertate _____, aflată în custodia Penitenciarului Tulcea, ne-a sesizat cu privire la situația deținutului _____ (colegul său de cameră).

Potrivit susținerilor deținutului _____ starea de sănătate a numitului _____ este gravă, iar condițiile de cazare din Penitenciarul Tulcea sunt necorespunzătoare.

În ceea ce privește starea de sănătate a deținutului _____, potrivit documentelor medicale verificate cu ocazia anchetei efectuate în data de 21 februarie 2017, acesta figura în evidența cabinetului medical cu diagnosticele scleroză laterală amiotrofică, HTA gr I/II, diabet zaharat tip II și a primit tratamentul recomandat (Siofor, Indapamin, Prestarium, Aspirină cardio, Neuromultivit, Silimarină). De asemenea, pacientului i se administra medicamentul Riluzolum 50 mg 2 ori/zi.

Cu prilejul audierii persoanei private de libertate _____ (coleg de cameră) s-a putut constata că din cauza bolii de care suferă, îi erau afectate funcțiile locomotorii și vorbirea, fiind nevoit să ceară sprijin spre exemplu, pentru a închide sau deschide ușa.

Din studierea documentelor medicale existente în dosarul medical al persoanei private de libertate, a reieșit faptul că potrivit Deciziei medicale asupra capacității de muncă, petentul are deficiență medie, starea sa medicală **urmând a fi revizuită de comisia de expertizare medicală a capacității Tulcea la data de 09.03.2017.**

Prin adresa nr. 2054/PTTL/13.02.2017, conducerea Penitenciarului Tulcea a înaintat Consiliului Județean Constanța- Direcția Generală de Asistență Socială și Protecție a Copilului - Serviciului de Evaluare Complexă a Persoanelor cu Handicap, dosarul medical al persoanei private de libertate în vederea studierii documentelor medicale, precum și pentru programarea acestuia la comisia de evaluare a persoanelor cu handicap.

Medicul unității de penitenciar a precizat că starea de sănătate a pacientului _____ este atent monitorizată la nivelul cabinetului medical având în vedere că suferă de o boală progresivă, fatală.

Referitor la fenomenul de supraaglomerare din camera E2.207 regim închis (la care face referire în conținutul petiției), potrivit informațiilor furnizate de conducerea unității penitenciare și documentelor verificate, la data de 26.08.2016, erau cazate un număr de 11 persoane/15 paturi suprafața camerei fiind de 25,38 m.p. Din cauza fenomenului de

supraaglomerare, în camera E2.207 au fost instalate paturi suprapuse pe trei rânduri, aspect ce s-a confirmat cu prilejul vizitării camerei.

Conducerea Penitenciarului Tulcea a precizat că **penitenciarul întâmpină dificultăți în respectarea standardelor minime obligatorii privind condițiile de cazare a persoanelor private de libertate (4 m.p), situație care a determinat administrația penitenciarului să dispună suplimentarea numărului de paturi instalate în camerele de deținere, persoanelor condamnate asigurându-li-se pat individual.**

Referitor la prezența insectelor dăunătoare în camera E2.207, cu prilejul vizitării camerei nu a fost constatată situația sesizată în petiție.

Totodată, din documentele verificate a reieșit faptul că în anul 2016, în toate camerele de deținere (inclusiv în camera E2.207) din Penitenciarul Tulcea au fost întreprinse lunar acțiuni de dezinsecție, acestea realizându-se în baza unui program de dezinsecție generală în unitate, din resurse proprii, de către echipa de operatori autorizați D.D.D. ai unității și au fost distribuite persoanelor responsabile cu curățenia, pentru fiecare dintre camerele de detenție, soluții dezinfectate sau pastile de clor.

Cu toate că documentele verificate au dovedit că la nivelul unității penitenciare au fost efectuate lunar acțiuni de dezinsecție, iar la camera E2.207 nu erau prezente insectele dăunătoare, cu prilejul vizitării unei alte camere de detenție (E103) s-a constatat **prezența gândacilor.**

În concluzie, având în vedere cele constatate cu prilejul efectuării vizitei, coroborat cu documentele verificate și precizările conducerii Penitenciarului Tulcea, **fenomenul de supraaglomerare constituie o problemă la nivelul penitenciarului. În ceea ce privește asigurarea unor condiții de igienă în camerele de detenție, deși sunt efectuate periodic acțiuni de dezinsecție în Penitenciarul Tulcea, s-a constatat lipsa eficienței soluțiilor dezinfectante folosite.**

3. Referitor la petiția nr. 21046/2016, prin care persoana privată de libertate _____, aflată în custodia Penitenciarului Tulcea ne-a sesizat cu privire la condițiile de detenție din camera de cazare din perioada în care a fost în custodia unității penitenciare menționate, neasigurarea în timp util a transportului la instanță, supraaglomerarea din camera în care a fost cazat, dificultățile pe care le întâmpină în menținerea legăturii cu familia și acordarea dreptului la vizită.

Potrivit documentelor verificate, persoana privată de libertate _____, a fost în custodia Penitenciarului Tulcea în perioada 10.11.2016- 19.12.2016.

În timpul anchetei, persoana privată de libertate nu a putut fi audiată, deoarece a fost transferată la Penitenciarul Focșani în data de 19.12.2016.

Referitor la condițiile de detenție din camera de cazare, din verificările efectuate, a reieșit faptul că în perioada în care deținutul s-a aflat în custodia Penitenciarului Tulcea, a fost cazat în camera E 3.332 fumători (regim deschis).

Conform conducerii Penitenciarului Tulcea, în perioada 10.11.2016- 19.12.2016 (în care deținutul a fost cazat), în camera E3.332 s-a aflat un efectiv mediu de 12-13 deținuți.

În vederea verificării condițiilor de cazare, a fost vizitată camera de detenție E3.332 (în care a fost cazată persoana privată de libertate înainte de transferarea sa la Penitenciarul Focșani), constatându-se că, respectiva camera era dotată cu 15 paturi fiind cazate la momentul efectuării anchetei 14 persoane. **În această cameră s-a constatat existența celui de-al treilea nivel de paturi.**

Camera E3.332 era dotată cu mobilier (scaune, mese, TV). Temperatura din cameră era corespunzătoare, era asigurat iluminatul natural și artificial, aerisirea fiind corespunzătoare. **Nu existau dulapuri pentru depozitarea bunurilor și a obiectelor personale, camera nefiind prevăzută cu grup sanitar.**

Grupurile sanitare (un număr de 6) erau situate pe secția de deținere. Tot pe secția de deținere erau situate 6 toalete, 6 chiuvete și 6 dușuri. Singurele camere de deținere care aveau grup sanitar propriu erau camerele 301 și 302.

Cu ocazia vizitării tuturor grupurilor sanitare, toaletelor, dușurilor, s-a putut constata o **stare total necorespunzătoare a condițiilor igienico-sanitare, respectiv deteriorarea gresiei și a faianței, miros de urină, din cauza defectării unuia din robinetii de la chiuvete, apa curgea permanent, astfel că era practic imposibil să pătrunzi în camera de baie, lipsa suporturilor de sprijin pentru obiectele de igienă în cabinele de duș, prezența unui tomberon de dimensiuni foarte mari în care erau depozitate resturile de mâncare și alte produse, iar două ferestre din lemn erau arse.**

O mare parte dintre deținuții aflați pe secția de deținere (regim deschis) și-au exprimat în mod vehement nemulțumirea cu privire la condițiile improprii din grupurile sanitare, toalete și dușuri.

Referitor la existența fenomenului de supraaglomerare, conducerea Penitenciarului Tulcea a invocat faptul că acesta este cauzat de transferurile dese efectuate prin cursele speciale sau transferurile regulate de 2 ori/săptămână. Această situație a determinat ca administrația penitenciarului să dispună suplimentarea numărului de paturi instalate în camerele de deținere, deținuților asigurându-li-se pat individual.

La nivelul penitenciarului au existat periodic informări către conducerea A.N.P cu privire la existența și acutizarea fenomenului de supraaglomerare, fiind înaintate în acest sens propuneri de transfer.

Referitor la faptul că a primit citația cu două zile înainte de termenul de judecată și nu a putut fi transferat la Penitenciarul Focșani în data de 16 noiembrie 2016, conform documentelor prezentate de unitatea penitenciară se confirmă această situație.

Față de acest aspect, conducerea Penitenciarului Tulcea a menționat faptul că, de regulă, cursele privind transportarea deținuților la instanțe se realizează în zilele de luni și joi și în baza unei planificări. Or, în cazul de față, data de 16 noiembrie 2016 (când petentul trebuia prezentat la instanță) a fost într-o zi de miercuri, astfel că **petentul nu a mai fost prezentat la instanță.**

Referitor la cererea privind transferul în altă unitate penitenciară și menținerea legăturii cu familia

Din verificarea documentelor puse la dispoziția instituției Avocatul Poporului a reieșit faptul că cererea de transfer la Penitenciarul Brăila, din luna decembrie 2016, a fost avizată favorabil de comisia pentru individualizarea regimului de executare a pedepselor privative de libertate din cadrul Penitenciarului Tulcea, însă Directorul General al A.N.P a dispus netransferarea întrucât unitatea solicitată nu avea locuri disponibile.

În ceea ce privește acordarea dreptului la vizită, potrivit documentelor analizate, a reieșit faptul că ultima vizită cu unul din membrii familiei (mama) a avut loc în data de 02.10.2016 la Penitenciarul Focșani. De asemenea, petentul a beneficiat de vizite din partea familiei (unchi sau mamă) când se afla în custodia Penitenciarului Brăila.

În concluzie, pe perioada detenției la Penitenciarul Tulcea, petentul nu a beneficiat de vizite din partea familiei. În vederea menținerii legăturii cu familia, comisia pentru individualizarea regimului de executare a pedepselor privative de libertate din cadrul Penitenciarului Tulcea a avizat favorabil cererea privind transferul deținutului în altă unitate penitenciară, mai aproape de domiciliul său, însă, din păcate, conducerea A.N.P. a dispus netransferarea, motivat de lipsa locurilor disponibile.

4. Referitor la petiția nr. 18230/2016, prin care persoana privată de libertate, aflată în custodia Penitenciarului Tulcea, ne-a sesizat o serie de încălcări ale drepturilor sale de către unitatea penitenciară în custodia căreia se află, din care a fost reținută neasigurarea intimității în timpul percheziției corporale din data de 12 octombrie 2016 cu ocazia prezentării sale la instanța de judecată.

Conform precizărilor conducerii Penitenciarului Tulcea, percheziția corporală a fost executată în conformitate cu dispozițiile art. 260 alin. 2, lit) g din O.M.J. nr. 1676/C din 24 iunie 2010 pentru aprobarea Regulamentului privind siguranța locurilor de deținere din subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor.

În ceea ce privește faptul că pe durata efectuării percheziției corporale amănunțite nu i-a fost asigurată intimitatea, în urma vizitării camerei în care se efectuează controlul asupra persoanelor private de libertate (PPD) s-a constatat că existau patru cabine prevăzute cu perete despărțitor și care nu aveau perdea. Astfel, prin simpla deschidere a ușii de la cameră în timpul acestui control, persoanelor aflate în cabine nu le putea fi asigurată intimitatea.

În cadrul audierii sale din data de 21 februarie 2017 de către reprezentantul instituției Avocatul Poporului, petentul a sesizat încălcarea dreptului de petiționare și a dreptului la corespondență, susținând faptul că „cererea trebuie scrisă în fața personalului penitenciarului și pusă în plic în prezența acestora”.

În legătură cu situația sesizată, au fost solicitate informații suplimentare conducerii unității penitenciare, care a precizat că distribuirea materialelor destinate exercitării dreptului de petiționare și a dreptului la corespondență de către persoanele private de libertate aflate în locurile de deținere se realizează conform procedurii stabilite prin Decizia Administrației Naționale a Penitenciarelor nr. 488/2016.

Astfel, potrivit dispozițiilor art. 5 alin. 1-2 din Decizia nr. 488/2016, *distribuirea materialelor necesare exercitării dreptului la petiționare și a dreptului la corespondență se realizează în baza solicitărilor formulate în acest sens de către persoanele private de libertate, prin cerere scrisă aprobată de directorul unității. Persoanele private de libertate primesc, la cerere, hârtie și pixuri cu pastă, raportat la nevoile de petiționare și corespondență invocate.*

În conformitate cu dispozițiile art. 5 alin. 4-5 din Decizia nr. 488/2016 *după redactarea corespondenței sau petiției, persoanele private de libertate primesc plicuri în care introduc personal corespondența și le sigilează, în prezența persoanei anume desemnate de directorul unității. Plicurile sigilate sunt timbrate corespunzător de personalul anume desemnat de către director, în prezența persoanelor private de libertate și returnate acestora în vederea introducerii în cutiile poștale în locul de deținere.*

Totodată, în cadrul discuțiilor purtate cu conducerea Penitenciarului Tulcea a fost subliniat faptul că există o practică în rândul deținuților care, după ce își primesc materialele necesare corespondenței, procedează la înstrăinarea acestora către alți deținuți pentru obținerea de țigări, spre exemplu.

În concluzie, în pofida faptului că reprezentanții Penitenciarului Tulcea au susținut că exercitarea dreptului de petiționare și a dreptului la corespondență de către persoanele private de libertate aflate în locurile de deținere se realizează în concordanță cu procedura stabilită prin Decizia A.N.P. nr. 488/2016, susținerea petentului contrazice această afirmație, astfel că se impune o monitorizare sub aspectul exercitării dreptului de petiționare (formulării/scrierii petițiilor), în speță fără supravegherea personalului din cadrul penitenciarului.

Față de cele expuse, în temeiul prevederilor art. 59 din Constituția României, coroborat cu dispozițiile art. 13 lit. c), art. 21 și art. 23 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare,

Pentru realizarea scopului constituțional și legal al instituției Avocatul Poporului și anume apărarea drepturilor și libertăților persoanelor fizice în raporturile cu autoritățile publice, Avocatul Poporului emite următoarea:

RECOMANDARE

1. Conducerea Penitenciarului Tulcea va analiza și dispune luarea măsurilor legale care se impun pentru:

- a) supravegherea corespunzătoare a deținuților în vederea preîntâmpinării unor eventuale acțiuni suicidare;
- b) evaluarea riscului suicidal în cadrul evaluării psihologice periodice prin instrumente specifice și instruirea personalului cu privire la depistarea semnelor/simptomelor de tip depresiv, cu idei suicidare;
- c) continuarea gestionării fenomenului supraaglomării;
- d) îmbunătățirea condițiilor de detenție sub aspectul dotării camerelor cu dulapuri pentru depozitarea bunurilor și a obiectelor personale, efectuării operațiunilor de dezinsecție cu o frecvență mai mare și verificarea eficienței substanțelor folosite, asigurării unei igienizări corespunzătoare în grupurile sanitare, toaletele, dușurile aflate pe secția de deținere E3, având în vedere cele constate cu prilejul vizitării camerei E3.332 și dotării băilor cu mobilierul și utilitățile necesare);
- e) asigurarea transportului deținuților la instanțe în timp util, având în vedere situația deținuțului _____, care nu a mai fost prezentat la instanță pe motiv că nu fusese planificat;
- f) asigurarea intimității deținuților în timpul efectuării percheziției corporale;

g) examinarea posibilității acordării unui însoțitor pentru persoana privată de libertate _____, având în vedere starea de sănătate și informarea instituției Avocatul Poporului cu privire la rezultatul demersului întreprins de către conducerea Penitenciarului Tulcea la Serviciul de Evaluare Complexă a Persoanelor cu Handicap din cadrul D.G.A.S.P.C. Constanța pentru programarea persoanei private de libertate _____ la comisia de evaluare a persoanelor cu handicap;

h) monitorizarea modului în care se exercită dreptul de petiționare (formularea/scrierea petițiilor) de către persoanele condamnate pe parcursul procedurii de distribuire a materialelor destinate în acest scop, în speță fără supravegherea personalului din cadrul penitenciarului;

i) asigurarea menținerii legăturii cu familia persoanelor private de libertate, având în vedere situația deținutului _____ (transferat la momentul efectuării anchetei la altă unitate penitenciară), care nu beneficiase de vizite cu familia pe perioada încarcerării la Penitenciarul Tulcea și căruia îi fusese respinsă cererea de transfer.

2. Conducerea Penitenciarului Tulcea va informa instituția Avocatul Poporului cu privire la însușirea prezentei recomandări și măsurile dispuse.

Avocatul Poporului,

Victor Ciorbea

București, 17 mai 2017